

Данас, дан пред америчке изборе, није згорег позабавити се феноменом који ће можда ускоро бити ствар прошлости. Ради се о томе да паралелно са пуцањем финансијских балона широм Запада и Истока, а на трагу ранијег заглављивања у Ираку, пуцају и идеолошки балони на којима је писало “Крај историје” “There is no alternative - Нема алтернативе”, “Америка је морални лидер света” итд. Оно што постоји у данашњем Ираку би се могло назвати либертаријански пакао, а либертаријански рај је идеја да се цео свет креће ка истој будућности која ће бити дивна и за коју је потребно само да имамо што мање државе, а што више слободе и међусобне независности појединаца. Што више слободног тржишта и његових невидљивих, квази-природних сила. Међутим, иако су скоро сви на ову теорију рекли “добро”, ствар је зарибала.

За тај развој не треба оптуживати само политичаре. Мислим да има нешто самокритике у томе када глумац Мет Дејмон, у [споту](#) који је на Youtube видео близу 4,5 милиона посетилаца, изјављује да би било потпуно лудо да Сара Пејлин, у случају евентуалне смрти времешног Џона Мекејна, постане председник САД. У последњим деценијама, већина успешних људи попут Дејмона вероватно је такође размишљала да политичари и држава само сметају и да они, ма какви да су, не могу начинити пуно зла. Када је Буш изабран са две књиге “Бушизама” – изјава у којима се најчешће показивала зачуђујућа некомпетенција – нико се није превише узбуђивао. Али осам година касније на ред је дошла Сара. Сара Пејлин је претрпела и салву сексистичких критика, али проблем са њом није у томе што је жена, него у томе што она заиста показује флагрантно незнање. Она озбиљно наводи као за сада једини доказ да би се могла снаћи у спољној политици чињеницу да је Аљаска близу Русије и да она и Аљашчани Русију “држе на оку”, док истовремено не може да наведе ни називе главних америчких новина. Другим речима, сви су сматрали да је држава непотребна и да је свеједно ко је води, па зашто је не би водила Сара? Она је пак, такође добро научила ту лекцију. Она за себе каже да је “проамерички” настојена, као и људи у малим градовима широм средњег Запада Америке. Она сматра да амерички грађанин и председник може на једноставан начин да решава политичка питања помоћу једног принципа: “Америка је увек у праву”. Шта је друго па и потребно да би се водила америчка политика? Слично је, вероватно, пре 8 година, размишљао и Џорџ Буш. Међутим, данас се чини да у тој теорији ипак има, благо речено, рупа.

Наравно, либертаријанци ће рећи да је за све ово крива држава, односно, оно што је од ње остало. Криза на финансијском тржишту по њима је настала због државне

регулације и само треба наставити истим путем смањивања улоге државе, пореза итд. Међутим, вероватно је да доста људи увиђа да је овај аргумент кружан и да је већ имао свој пандан у обећању доласка комунистичког раја – све ће се то средити и све ће се муке исплатити када дође комунизам. С друге стране, зашто би уопште са либертаријанског становишта држава требало да нестане? Замислимо да стварно укинемо државу, а да се после неког времена испостави да доста људи имају носталгију за њом и да би они опет да плаћају порезе у неку заједничку касу из које би финансирани то и то. Зашто им то не дозволити? Поготову што је већина од тих људи несклона да се сама посвети бризи о тим средствима и да би се врло лако дали обрлатити да те фондове препусте људима са либертаријанским убеђењима. Тако би заједничка или боље речено “ничија” својина била у рукама људи који сматрају да је свако претварање државне својине у приватну пожељно. Како наводе новине, случај бившег директора наше Универзијаде Синише Јаснића, говори да је овај човек у једном тренутку помислио да је већ у рају. Дакле, он је као политички постављено лице, као директор фирме потписао сам са собом као приватним лицем уговор по коме му у случају смене са функције следује отштета од 500.000 еура. Касније је изјавио да се одриче чак и ове ставке у уговору, на коју, по смислу ове изјаве, сматра да има свако право. Зар овај пример није диван у свој јасноћи? У дану, без икаквог рада, државна имовина се претвара у приватну, као у неком либертаријанском сну.

Изгледа да ако наставимо да државу третирамо као тринаесто прасе, ако будемо и даље гледали само своје интересе, ако се и даље будемо задовољавали цинизмом у односу на политику и политичаре, имаћемо као вође Јаснића или Сару. Републиканска реторика на овим изборима би се на једноставан језик могла превести овако: “Не слушајте ове критичаре Бушове политике, свако има своје мишљење, ‘ајде да се забављамо док не прођу избори, ево видите како је згодна Сара Пејлин. Та ствар са Бушом се иначе може једноставно решити, ми треба да будемо за Америку, Америка је увек у праву. Осим тога, не слушајте ни ове који би да то поправљају, они хоће да повећају улогу државе”. С друге стране Обамина кампања би се могла свести на једну реч: “Change”. У изгледа најефектнијој реклами из ове кампање приказује се група младића која је осам година раније уживала у одмору и послу уз

Bud

пиво, вичући “Wassup!!!!” на телефон. Данас је један изгубио кућу и тражи посао, други је у Ираку, а трећи усред урагана Катрина, и, мада их дух још није напустио (још увек вичу “

[Wassup!](#)

”), свој спас виде у Обаминој “промени”.

Проблем је само у томе што Обама за сада нуди само саму идеју промене, без икаквих детаља шта тачно мењати. Сви можемо лако да одбацимо чак и ову идеју, подразумевајући да ће се и ова реторика наде распрснути као још један балон после избора. Промена ће ићи тешко и због тога што је, после година ослањања на

Либертаријански рај и промена

Пише: Владимир Милутиновић
понедељак, 03 новембар 2008 13:31

невидљиве силе, сада када је потребна нова теорија којом би се служила видљива рука, те теорије нема. Једину наду може да пружи чињеница да је стање код америчких гласача ипак толико озбиљно да себи не могу да приуште распрскавање још једног балона, овог пута балона са натписом “Change”.

Можда ће Обама бити принуђен да своју паролу схвати озбиљно.